

ภาพประกอบสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง

Illustrations to the Souvenir Product Creation of the Lao Khrang Ethnic Group

กฤติยา แก้วสะอาด¹

Kittiya Kaewsard¹

Corresponding author's E-mail: kittiya_hutem@hotmail.com¹

(Received: April 6, 2021; Revised: May 30, 2021; Accepted: June 15, 2021)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอตัวอย่างแนวทางการประยุกต์ใช้ศาสตร์การออกแบบภาพประกอบเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง พื้นที่ชุมชนโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม โดยภาพประกอบถือเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีศักยภาพในการสื่อสารถึงความหมาย อารมณ์ ความรู้สึก ความงาม หรือนำเสนอเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ การออกแบบภาพประกอบสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์กับสังคมหรือชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อใช้เป็นของฝากที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ ในบทความนี้จะเป็นการกล่าวถึงตัวอย่างงานออกแบบภาพประกอบของนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และนักวิชาการทางการออกแบบที่มีแรงบันดาลใจมาจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง ในตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม สู่การออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สามารถก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งสามารถเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์ให้กับชุมชนอื่น

คำสำคัญ: ภาพประกอบ การสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง

Abstract

The objective of this academic paper was to present an example of an approach to applying the science of illustration design in order to create products to provide the benefits to Lao Khrang ethnic group, Phong Ma Duea Subdistrict, Nakhon Pathom Province. Illustration is considered a communication tool with its potentiality to convey the meanings, emotion, feeling, beauty or present a desired story. In this regard, the illustration design can be extended to provide the benefits to society or community in a concrete way. In particularly, the illustration has been applied in design work of souvenir products to be used as souvenirs that reflect ethnic identity. Therefore, this article focused on discussing some examples of illustration design work created by students in Visual Design Department, Nakhon Pathom Rajabhat University and design scholars who were inspired by the identity of the Lao Khrang ethnic group in Phong Ma Duea Subdistrict, Nakhon Pathom Province towards the design and creation of souvenir products that can create added value, generate sustainable income for the community. Lastly, the design can also be a role model in creating design works for other communities.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

Keywords: Illustration, creativity, souvenir products, Lao Khrang ethnic group

ความนำ

ภาพประกอบมีความสำคัญกับมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในฐานะเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพชนิดหนึ่ง ซึ่งมนุษย์มีวิธีการสื่อสารหลากหลายวิธีที่สามารถสื่อสารได้ ไม่ว่าจะเป็นการพูด ออกเสียง หรือการใช้ภาษาร่างกาย ภาพประกอบก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถเล่าเรื่องหรือขยายความของสารที่ต้องการจะสื่อได้เช่นกัน เพื่อให้การสื่อสารของมนุษย์เข้าใจกันทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร และผู้เขียนมีแนวคิดว่าหากนำภาพประกอบไปต่อยอดและประยุกต์ใช้กับชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนได้นั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางรายได้และเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนเองต่อไปได้ ประกอบกับมีนักวิชาการ เรวัต สุขสีกาญจณี (2556) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปสู่การออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องใช้รากเหง้าดั้งเดิมของชุมชน มาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบสร้างสรรค์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงก่อให้เกิดเป็นผลงานที่มีภูมิปัญญาใหม่ได้

โดยบทความนี้จะเป็นการนำเสนอตัวอย่างผลงานออกแบบภาพประกอบของนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และนักวิชาการด้านการออกแบบที่มีแรงบันดาลใจมาจากเอกลักษณ์ด้านในต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม และมีแนวคิดในการพัฒนาต่อยอดไปสู่การออกแบบสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์และสื่อที่หลากหลาย ที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ความหมายของภาพประกอบ

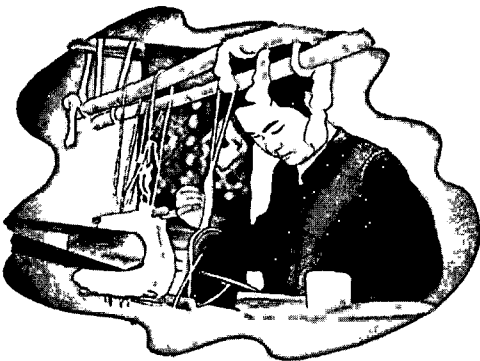
ภาพประกอบ เป็นเครื่องมือที่ช่วยมนุษย์บันทึกเรื่องราวของชีวิตมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ภาพเขียนของมนุษย์ยุคโบราณที่อยู่บนผนังถ้ำนั้นจะใช้วิธีการขีด เขียนด้วยถ่านและสีธรรมชาติต่างๆ เป็นรูปภาพเพื่อเล่าเรื่องหรือบันทึกเรื่องราววิถีชีวิตประจำวัน ความเชื่อ คน สัตว์ และเหตุการณ์สำคัญ การใช้ภาพประกอบ จึงเป็นพื้นฐานการเล่าเรื่องของมนุษย์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อสารและเพื่อเข้าถึงความรู้สึกด้านสุนทรียศาสตร์ของคนดู (ทาเคชิ อากิยามา, 2559)

ภาพประกอบ จึงเป็นภาพที่วาดขึ้นหรือนำมาแสดงเพื่อประกอบเรื่องราว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2530) เป็นภาพประกอบเรื่องราวต่างๆ ที่ใช้ในงานด้านการศึกษา และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่ออธิบายเนื้อหาหรือเพื่อเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงเรื่องราวต่างๆ (จรัญชัยประทุม, 2556) ภาพประกอบเป็นผลงานที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อการค้าหรือเงื่อนไขทางสังคมเศรษฐกิจ และถูกเจาะจงให้ใช้เป็นสื่อตามข้อมูลที่กำหนด (จากรุวรรณ ททรัพย์รุ่ง, 2543) จากที่มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมาย ผู้เขียนจึงพอสรุปได้ว่าภาพประกอบ หมายถึง ภาพที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อบอกเล่าเรื่องราวหรือขยายความ ในการสื่อสารความหมายของข้อมูลนั้นๆ ที่ใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพประกอบทำหน้าที่เป็นเครื่องมือและองค์ประกอบที่สำคัญในการตอบสนองประโยชน์ด้านการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความน่าสนใจตามวัตถุประสงค์ของนักออกแบบ โดยภาพประกอบมีความสำคัญและปรากฏอยู่ในสื่อการออกแบบสร้างสรรค์หลายประเภท ภาพประกอบสามารถจุดใจให้เกิดจินตนาการ ความเข้าใจเรื่องราวของสิ่งที่จะสื่อสาร สามารถอธิบายความคิดหรือเรื่องราวได้ดีกว่า

การนำเสนอด้วยตัวอักษรแค่เพียงอย่างเดียว ภาพประกอบ จึงเป็นการออกแบบสื่อสารด้วยภาพแทน การแสดงด้วยข้อความ หรือช่วยทำให้ข้อความนั้นเข้าใจ ได้ง่ายและมีความน่าสนใจมากขึ้น โดย จรัญ ชัยประทุม (2556) ได้กล่าวว่าลักษณะของภาพที่นำมาใช้ถ่ายทอด มักจะมีหลากหลายรูปแบบอยู่ที่นักออกแบบจะเลือกใช้ ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน และทำหน้าที่สื่อสารสิ่งที่ ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย สามารถใช้ทฤษฎี การถ่ายทอดตามการมองเห็น ที่ถือความเป็นจริงตาม ประสาทสัมผัส แสงเงา ความคิดและจินตนาการของ ผู้สร้างเอง โดยมีรูปแบบการเขียนภาพดังนี้

1. **ภาพลักษณะเหมือนจริง (Realism)** คือ ภาพที่เขียนขึ้นเพื่อถ่ายทอดให้ออกมาในลักษณะที่ชัดเจน มีรายละเอียดที่ทำให้ภาพดูสมบูรณและสมจริงตามหลัก ของสัดส่วน การใช้สี แสงเงาตามที่ตาเห็น หรือการ ถ่ายทอดตามความรู้สึจากความทรงจำ เพื่อให้เกิดเป็น ภาพตามที่นักออกแบบต้องการจะสื่อสาร ยกตัวอย่าง เช่น การเขียนภาพเหมือนกับหุ่นนิ่ง หรือการเขียนภาพวิ วทัศน์ที่เหมือนจริงตามธรรมชาติในพื้นที่ โดยการเขียน ภาพลักษณะนี้ นักออกแบบจะต้องมีความเชี่ยวชาญ และความชำนาญในการถ่ายทอดสูง โดยภาพประกอบ แบบเหมือนจริงนั้นใช้สำหรับประกอบเนื้อหาให้เกิดความ สบายงามและเพื่อขยายความหรือกระตุ้นให้ผู้บริโภคสนใจ เรื่องราวนั้นๆ ดังภาพที่ 1

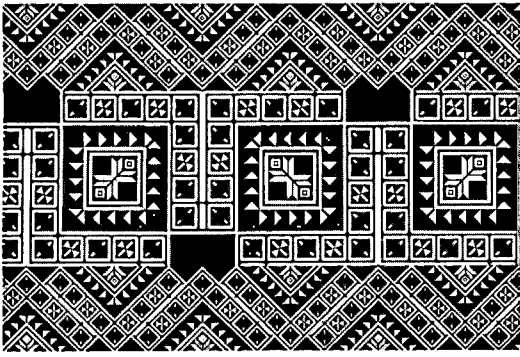
ภาพที่ 1 ตัวอย่างลักษณะภาพประกอบเหมือนจริง
ที่มา: ณัฐดนัย ขุนหาณิก (2563)

2. **ภาพลักษณะลดทอน (Distortion)** คือ ภาพที่วาดออกมาโดยลดรายละเอียดบางอย่างแล้ว เหลือไว้เฉพาะส่วนที่สำคัญเท่านั้น เป็นภาพที่ นักออกแบบต้องการถ่ายทอดออกมาตามที่ตนเข้าใจ และใช้ความสัมพันธ์ของรูปและพื้นเป็นแนวทาง โดยภาพที่แสดงออกมาส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็น ภาพลายเส้น ภาพการ์ตูน ที่ลดทอนความเหมือนจริง ลงไป ลักษณะภาพประกอบประเภทนี้เป็นภาพที่ก่อให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นภาพประกอบ แบบง่ายๆ มีรายละเอียดไม่มากเท่าภาพประกอบแบบ เหมือนจริง แต่สามารถสื่อสารถึงความเข้าใจและ ความรู้สึกนึกคิดได้อย่างมีชีวิตชีวา ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ลักษณะภาพประกอบแบบดัดทอน
ที่มา: จินดารัตน์ วงศ์รัตนะ (2563)

3. **ภาพลักษณะความรู้สึก (Abstractions)** คือ ภาพประกอบที่นักออกแบบสร้างขึ้นโดยใช้รูปทรง ที่มองเห็นได้ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และลักษณะ พื้นผิวสัมผัส นำมาจัดองค์ประกอบอย่างมีเอกภาพ ทำให้เกิดการรับรู้และเกิดการตีความเป็นการสร้าง เนื้อหาให้แก่ภาพนั้น เป็นภาพสัญลักษณ์แทน ความหมายต่ออารมณ์ความรู้สึกของนักออกแบบที่จะ สื่อสาร ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ลักษณะภาพประกอบนามธรรม
ที่มา: ณัฐดนัย ชุณหพาณิชย์ (2563)

กล่าวโดยสรุป คือ ภาพประกอบนั้นไม่ได้มีไว้เพื่อก่อให้เกิดแค่ความสวยงามเพียงอย่างเดียว แต่หน้าที่ของภาพประกอบจะต้องช่วยเพิ่มพลังแห่งการสื่อสารผ่านภาษาภาพ ให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน รวดเร็ว และถูกต้องตรงกัน

อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

ลาวครั้งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานกำเนิดเดิมมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของหลวงพระบางในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถูกกวาดต้อนเข้ามาสู่ประเทศไทยสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จากเหตุการณ์สงครามกับอาณาจักรลาว เมื่อหมดสงครามชาวลาวได้รับอิสรภาพ ส่วนใหญ่จึงตั้งรกรากกระจายอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชัยนาท และจังหวัดอุทัยธานี กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งเป็นกลุ่มชนที่ดำรงอยู่อย่างเหนียวแน่นมาจนถึงปัจจุบันและมีอัตลักษณ์เฉพาะของตนเองที่โดดเด่น

ผู้เขียนได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ชุมชนโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม โดย แพรวภัทร ยอดแก้ว (2559) สรุปไว้ว่า เอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งชุมชนโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม มีหลายด้านประกอบไปด้วย ด้านประวัติศาสตร์ ลักษณะ

ครอบครัว อาชีพ อาหาร การแต่งกาย ภาษา ศาสนา และความเชื่อ ที่แฝงไปด้วยปรัชญาการดำเนินชีวิตให้อยู่ร่วมกันด้วยความรักใคร่สามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้เขียนจึงสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ที่โดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ด้านภาษา เป็นภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลไทกะได คล้ายคลึงกับภาษาลาวในแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศลาว ลักษณะเด่นของภาษาลาวครั้งที่แตกต่างจากภาษาลาวกลุ่มอื่น คือ ระบบเสียงภาษาลาวครั้ง มีหน่วยเสียงพยัญชนะพยัญชนะในภาษาลาวครั้ง 20 หน่วย หน่วยเสียงสระ 18 หน่วยเสียง และวรรณยุกต์ของลาวครั้งมีอยู่ 5 หน่วยเสียง นอกจากลักษณะทางเสียงแล้วเรื่องคำลงท้ายก็เป็นลักษณะเฉพาะของลาวครั้งเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาของกลุ่มเช่นกัน

2. ด้านลักษณะที่อยู่อาศัย ชาวลาวครั้งนิยมสร้างบ้านเรือนแบบยกพื้นสูง ได้ดูบ้านจะเอาไว้เก็บอุปกรณ์การทำมาหากินและเลี้ยงสัตว์ เรือนเป็นหลังคาจั่วยอดไม่แหลม ตรงบริเวณด้านหลังของเรือนจะยกพื้นกระดานให้สูงกว่าบริเวณอื่น เรียกว่า “เปิง” เมื่อถึงเวลากลางคืนจะยกบันไดไว้บนชาน และทุกบ้านจะสร้างยุงข้าวอยู่ด้านใดด้านหนึ่งของตัวเรือน ในอดีตกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งมักจะสร้างบ้านที่อยู่ใกล้กัน จึงทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความแน่น เนื่องจากมีการไปมาหาสู่กับญาติพี่น้องด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านวัฒนธรรมอาหารการกิน ชาวลาวครั้งจะนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาปรุงอาหารเป็นพื้นบ้านส่วนใหญ่จะทำมาจากปลา เช่น ปลาบั้ง ปลาช่อน ต้มปลาแกงป่าปลา ในงานเทศกาลจะทำขนมหวาน เช่น ข้าวเหนียวแดงในเทศกาลสงกรานต์ กระจยาสารทในงานทำบุญสารทเดือนสิบ และอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของ

ชาวลาวครั้งก็คือ “แกงผ่า” ซึ่งผ่าเป็นพืชน้ำชนิดหนึ่ง ที่หายากและต้องอาศัยอยู่บริเวณที่น้ำใสสะอาดเท่านั้น

4. ด้านการแต่งกาย เอกลักษณะด้านการแต่งกายของชาวลาวครั้งจะมีความเฉพาะโดยการนำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้ในการทอ ซึ่งผู้หญิงชาวลาวครั้งจะมีความชำนาญในการทอผ้าด้วยกี่โบราณ เทคนิคที่ใช้จะมี 4 ประเภท ได้แก่ 1) การทอลายขัดซึ่งเป็นพื้นฐาน 2) การทอผ้ามัดหมี่ 3) การทอผ้าขิด และ 4) การทอผ้าจก โดยใช้ฝ้ายและไหมที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติเพื่อให้เกิดสีและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอลาวครั้ง โดยสีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวลาวครั้งคือ สีแดงที่ได้จากครั่ง และสีอื่นๆ เป็นส่วนประกอบ ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์หลายลาย เช่น ลายขอลดกรัก ลายซ้อซ้อซนซอ ลายกาบ ลายदानเมืองลาว ลายซ้อซ้อ ลายหมี่สิบสี่ ลายงูเหลือม ลายดอกแก้ว ลายหมี่หลวง ลายกระเบียบหมี่ลายหงส์ ลายนาคคอบท ลายขิดหัวแมงกา ลายขิดขาดเบียบ ลายขิดไม้ลวด ลายคันร่ม ลายนาคเกี่ยวกัน ลายนาคเดี่ยว ลายตีนกาบน ลายคันซ้งลายอ้อยยัน ลายตะภา ลายคลองตุ้ม ลายซ้อซ้อ ลายลูกผักหะ ลายคอบตุ้ม 2 ชั้น และลายซ้อกิ่ง โดยชาวลาวครั้งจะทอผ้าเพื่อไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าซิ่น หมอนอิง หมอนหนุน ผ้าสไบ และใช้ในพิธีศาสนา เช่น ผ้าห่อคัมภีร์ ผ้าไตรจีวร ผ้าคลุมหัวนาค ผ้าปูอาสนะ ผ้าม่านติด ธรรมมาสน์ ผ้าม่านกันผนัง เป็นต้น

5. ด้านความเชื่อและประเพณี ชาวลาวครั้งนับถือศาสนาพุทธและมีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติทั่วไป เช่น ผีเจ้านาย โดยสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของลาวครั้งเป็นอย่างมาก ส่งผลให้มีพิธีกรรมต่างๆ สืบทอดต่อกันมาเป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันมาตลอด และจากการศึกษางานวิจัยพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม มีวัฒนธรรมและงานประเพณีตลอด 12 เดือน ซึ่งชาวลาวครั้งในพื้นที่นี้ได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างเหนียวแน่น โดยประเพณีที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์

เฉพาะของชาวลาวครั้งนั่นก็คือ ประเพณีแห่ธงสงกรานต์ทำบุญข้าวจี บุญเข้ากรรม บุญข้าวสลาก บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวพันท้อน ส่วนประเพณีอื่นจะมีความเกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาพุทธ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก หมายถึง สิ่งของที่ออกแบบเพื่อทำให้เกิดการนึกถึงใช้กับสินค้าประเภทหนึ่ง ที่ใช้เป็นสื่อในการจูงใจให้ผู้ได้รับเกิดความระลึกถึงเรื่องราวหรือความทรงจำที่ผ่านมา ตวงรัก รัตนพันธู์ และชัชวาล รัตนพันธู์ (2560) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกไว้ว่า เป็นสัญลักษณ์แทนตัวบุคคล เหตุการณ์ และเรื่องราว ที่ผ่านการสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อกระตุ้นความทรงจำให้ระลึกถึงอยู่เสมอ โดย ประเสริฐ ศิลรัตน์ (2531) ได้แบ่งประเภทผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทของกิน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน จึงมีการแจกจ่าย แบ่งปันเพื่อบริโภคในระยะเวลาที่จำกัด ต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบให้มีคุณภาพในเรื่องของการเก็บรักษาและการบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมและสวยงาม จึงได้รับความสนใจจากผู้ซื้อมากขึ้น

2. ประเภทของใช้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีการซื้อขายและมอบให้กันมาอย่างยาวนานแล้ว เป็นประเภทของที่ระลึกที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากของที่ระลึกประเภทอื่น เพราะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า

3. ประเภทของตกแต่ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึกทางจิตใจ โดยของที่ระลึกประเภทนี้มักจะเป็นเครื่องประดับที่ใช้ในอาคารสถานที่ จะต้องมืองค์ประกอบในการออกแบบที่ดี มีเอกลักษณ์เฉพาะตน และมีความประณีตเพื่อดึงดูดใจผู้ซื้อ

กล่าวได้ว่าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกคือ สิ่งของที่เป็นตัวแทนที่ทำให้เกิดการระลึกถึงเรื่องราวหรือพื้นที่นั้น และมีการพัฒนารูปแบบเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ น่าสนใจ มีคุณค่าทางจิตใจ และเกิดเป็นมูลค่า

การประยุกต์ใช้ภาพประกอบจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งสู่การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์

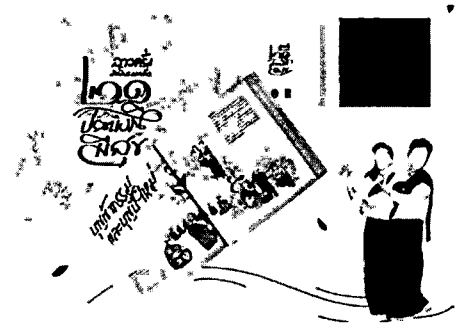
ทรัพยากรด้านต้นทุนทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์คือสิ่งที่มีอยู่ในทุกพื้นที่ และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นการหลอมรวมกันระหว่างความสร้างสรรค์กับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่สร้างจากความคิดนำไปสู่การออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานได้จริง เกิดเป็นมูลค่า และสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับในปัจจุบัน เศรษฐกิจสร้างสรรค์กำลังขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ จึงส่งผลให้มีศักยภาพในการสร้างรายได้ ก่อให้เกิดการรวมตัวกันของสังคม เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ก้าวต่อไปได้ในอนาคต

จากการเกริ่นนำข้างต้นแสดงให้เห็นว่าต้นทุนทางวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ผู้เขียนมีความเห็นว่าการออกแบบภาพประกอบจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถช่วยเล่าเรื่องและสื่อความหมายของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นถิ่น เพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีของชาติพันธุ์ลาวครั้ง

1. การประยุกต์ใช้ภาพประกอบสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากประเพณี 12 เดือนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

เป็นตัวอย่างจากการศึกษางานวิจัยเรื่องการออกแบบภาพประกอบหนังสือเล่าเรื่องวัฒนธรรมประเพณี 12 เดือน ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในตำบลโพรงมะเดื่อ ของสมภาพ นุ่มพรมเซย (2561) โดยการวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในชุมชนโพรงมะเดื่อ และออกแบบภาพประกอบหนังสือเล่าเรื่อง

วัฒนธรรมประเพณี 12 เดือน ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในตำบลโพรงมะเดื่อ เพื่อสื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของลาวครั้ง ซึ่งแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบภาพประกอบหนังสือ ด้วยแนวคิด "12 เดือน 21 ประเพณี วิถีมีสุข" เป็นการออกแบบภาพประกอบในลักษณะตัดทอน เป็นภาพวาดลายเส้น ลดรายละเอียดของภาพจัดวางในรูปแบบที่มีความเป็นเอกภาพ เน้นการเล่าเรื่องเนื้อหาวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจที่จะการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ดังภาพที่ 4

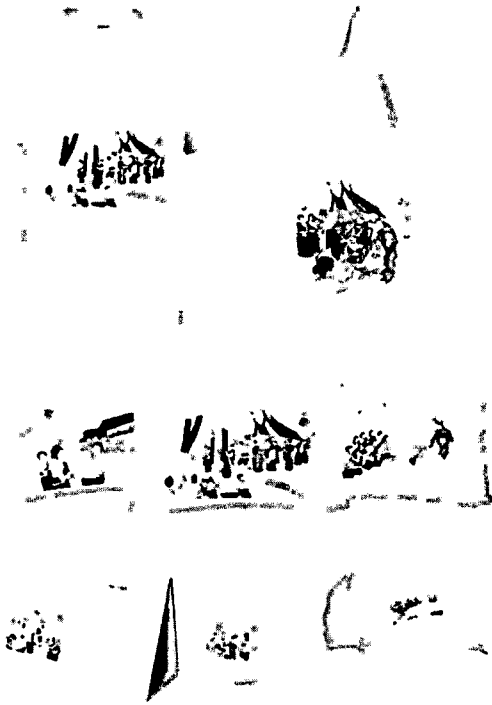

ภาพที่ 4 รูปแบบหนังสือภาพประกอบ 21 ประเพณีมีสุขของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

ที่มา: สมภาพ นุ่มพรมเซย (2561)

นอกจากนี้ ยังมีการต่อยอดแนวคิดจากการออกแบบภาพประกอบดังกล่าว พัฒนาไปสู่การสร้างสรรคเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของใช้ที่มีความน่าสนใจ มีความทันสมัยเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่

มีรูปแบบการใช้งานง่าย เป็นของฝากที่ก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ชุมชนและยังเป็นสิ่งของที่ใช้แทนการสื่อสารให้สะท้อนถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม ให้คงอยู่สืบต่อไปไป ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ภาพประกอบประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งไปสู่การสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของใช้ ที่มา: สมาพล นุ่มพรมเซย (2561)

2. การประยุกต์ใช้ภาพประกอบสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากอัตลักษณ์ด้านการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

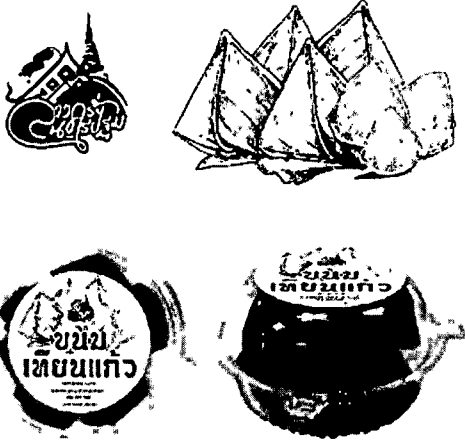
เป็นตัวอย่างส่วนหนึ่งจากรายงานการวิจัยเรื่องการออกแบบสื่อสารสนเทศการท่องเที่ยวและสื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในจังหวัดนครปฐม ของศิริญา อารยะจารุ และคณะ (2564) เป็นการนำอัตลักษณ์ด้านศิลปะและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งนำมาออกแบบเป็นภาพประกอบที่มี

ลักษณะสื่อความรู้สึก ใช้ภาพเชิงสัญลักษณ์เข้ามาใช้เพื่อสื่อสารความหมายถึงอัตลักษณ์จากการแต่งกายและลวดลายในงานหัตถกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในตำบลโพรงมะเดื่อ และประยุกต์ใช้บนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เช่น กระเป๋า ถุงผ้า รวมไปถึงบรรจุภัณฑ์ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 รูปแบบการนำภาพประกอบที่มีลักษณะแบบนามธรรมที่สื่อสารถึงกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งไปสู่การสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของใช้ ที่มา: ศิริญา อารยะจารุ และคณะ (2564)

นอกจากนี้ยังมีการออกแบบภาพประกอบที่มีลักษณะเหมือนจริงนำมาใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของของที่ระลึกประเภทของกิน จากกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในชุมชนโพรงมะเดื่อ อีกด้วย ดังภาพที่ 7 – 8

ภาพที่ 7 รูปแบบการนำภาพประกอบที่มีลักษณะเหมือนจริงไปใช้บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของกิน
ที่มา: ศิริบุญญา อารยะจารุ และคณะ (2564)

ภาพที่ 8 รูปแบบการนำภาพประกอบที่มีลักษณะเหมือนจริงไปใช้บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของกิน
ที่มา: ศิริบุญญา อารยะจารุ และคณะ (2564)

บทสรุป

จากความสำคัญของการออกแบบภาพประกอบจากอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวครั้งสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เป็นการวิเคราะห์อัตลักษณ์เด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งผ่านกระบวนการออกแบบภาพประกอบโดยถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง และนำไปพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่าและมูลค่าที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและผู้บริโภค รวมถึงสามารถนำไปเป็นต้นแบบการประยุกต์ใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้ การใช้กระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ภาพประกอบกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวครั้งจึงเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาที่เป็นรากฐานในการสร้างเศรษฐกิจที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชนและประเทศได้ และอาจก่อให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ที่สร้างศักยภาพให้คนในชุมชนได้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้นได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จรัญ ชัยประทุม. (2556). การสร้างภาพประกอบเพื่อการสื่อความหมาย. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จารุพรรณ ทรัพย์ปรง. (2543). การเขียนภาพประกอบ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จินดารัตน์ วงศ์รัตนะ. (2563). ภาพประกอบวิถีชีวิตสตรีลาวครั้ง ในรวมผลงานการออกแบบภาพประกอบจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในรายวิชาอัตลักษณ์ท้องถิ่นในงานออกแบบนิเทศศิลป์. นครปฐม: สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- ณัฐดนัย ชุนหนานิซ. (2563). ภาพประกอบวิถีชีวิต การทอผ้าในรวมผลงานการออกแบบ ภาพประกอบจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ ลาวครั้ง ในรายวิชาอัตลักษณ์ท้องถิ่นในงาน ออกแบบนิเทศศิลป์. นครปฐม: สาขาวิชา ออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม.
- ดวงรัก รัตนพันธ์ และชัชวาลย์ รัตนพันธ์. (2560). การ ออกแบบของที่ระลึก: การประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สูผลิตภัณฑ์ชุมชน Souvenir Design: Apply of Local Wisdom to Local Products. วารสารนาคนุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 9(1), 1-14.
- ประเสริฐ ศิลรัตนนา. (2531). ของที่ระลึก. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์ จำกัด.
- แพรวภัทร ยอดแก้ว. (2559). การศึกษาอัตลักษณ์ของ ชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. ในบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ บทความสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (453-462). การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครั้งที่ 6, สงขลา.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2530). พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ -ไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท เพื่อนพิมพ์ จำกัด
- เรวัต สุขสิกาญจน์. (2556). การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นภาคใต้สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์. วารสารวิชาการศิลปะและการออกแบบ, 5(5), 137-154.
- ศิริกัญญา อารยะจารุ และคณะ. (2564). รายงาน การวิจัยเรื่อง การออกแบบสื่อสารสนเทศ การท่องเที่ยวและส่งเสริมการขาย ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว นวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัด นครปฐม (รายงานการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมภาพ นุ่มพรมเชย. (2561). รายงานการวิจัยเรื่อง การออกแบบภาพประกอบหนังสือเล่าเรื่อง วัฒนธรรมประเพณี 12 เดือน ของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาวครั้ง ในตำบลโพรงมะเดื่อ (รายงานการ วิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อากิยามา ทาเคชิ. (2559). ภาพประกอบศึกษา แปลโดย พยูน วรชนะนันท์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด.